

Cirkulärnr: 2004:39
Diariernr: 2004/1045
Nyckelord: Vårdnadsöverflyttning
Handläggare: Margareta Erman
Sektion/Enhet: Sektionen för Socialtjänst, skydd och säkerhet
Datum: 2004-05-07
Mottagare: Individ- och familjeomsorg
Handikappomsorg
Rubrik: Vårdnadsöverflyttning till familjehemsföräldrar - avtal
Bilagor: Avtal

CIRKULÄR

Sektionen för Socialtjänst, skydd och säkerhet
Margareta Erman

2004-05-07

Individ- och familjeomsorg
Handikappomsorg

Vårdnadsöverflyttning till familjehemsföräldrar - avtal

Bakgrund

Svenska Kommunförbundet har i cirkulär 2003:48 "Stärkt skydd för barn i utsatta situationer" informerat om de lagändringar i socialtjänstlagen och LVU som trädde ikraft den 1 juli 2003. En av lagändringarna gällde socialnämndens skyldighet att särskilt överväga om vårdnaden om ett barn bör överflyttas till familjehemsföräldrarna (SoL 6 kap 8 § 2 st, LVU 13 §).

I cirkuläret påpekas bl.a. att barn som placerats i familjehem ibland blir kvar under många år. Det är inte ovanligt att de lever i ovisshet om var de hör hemma och om och hur länge de får stanna i familjehemmet. För dessa barn kan en vårdnadsöverflyttning till familjehemsföräldrarna ge dem förutsättningar att få växa upp under trygga och stabila förhållanden.

Avtal

Kommunerna gör med anledning av lagändringen fortlöpande överväganden beträffande vårdnadsöverflyttningar. I samband därmed får förbundet frågor rörande kommunens åtaganden gentemot de särskilt förordnade vårdnadshavarna och hur detta skall regleras. Förbundet har därför, som ett administrativt stöd till socialnämnderna, utarbetat ett avtal, som kan användas för att reglera nämndens respektive särskilt förordnade vårdnadshavares åtaganden (Bilaga).

Det som regleras i avtalet rör väsentligen de ekonomiska förhållandena. Beträffande eventuellt behov av annat socialt stöd hänvisas till det ansvar som socialnämnden i vistelsekommunen har enligt SoL 5 kap. 1 §.

Beräkning av ersättningar

En särskilt förordnad vårdnadshavare har ingen försörjningsskyldighet gentemot barnet. Kommunen har därför getts rätt fortsätta att betala de tidigare familjehemsföräldrarna som blivit särskilt förordnade vårdnadshavare en skälig ersättning (SoL 6 kap 11 §).

Det avtal som förbundet utarbetat innebär att kommunen fortsätter att betala ersättning enligt förbundets rekommendationer avseende ersättningar till familjehem d.v.s .arvode samt kompletterande omkostnadsersättning.

Omkostnadsersättningen utgör ett komplement till underhållsstöd, socialförsäkringsförmåner och liknande bidrag och tillgångar i den mån dessa inte täcker barnets försörjning. Den särskilt förordnade vårdnadshavaren förbinder sig att söka de bidrag och förmåner som barnet har rätt till.

Kommunens ersättningar kan höjas eller sänkas om förhållandena väsentligen förändras. Som exempel kan nämnas att barnets omvårdnadsbehov ökat sedan ersättningarna fastställdes eller minskat genom att barnet går i skola på annan ort.

Vårdnadshavaren kan ha rätt till vårdbidrag från försäkringskassan om barnet är funktionshindrat. Vårdbidraget, som består av en merkostnadsdel och en inkomstdel, påverkar nivån på vad kommunen skall betala i arvode och omkostnadsersättning.

De avtalade ersättningarna omräknas på samma sätt som ersättningarna till familjehemmen. För att beräkna den kompletterande omkostnadsersättningen behöver kommunen kännedom om aktuella nivåer på underhållsstöd, socialförsäkringsförmåner m.m. som utges för barnet. Aktuella uppgifter skall lämnas av vårdnadshavaren. Vidare framgår av avtalets 5 § d) att vårdnadshavaren samtycker till att kommunen inhämtar ekonomiska uppgifter hos försäkringskassan.

När barnet fyller 18 år får det själv tillgång till eventuellt kapital t.ex. arv och i förekommande fall även efterlevandepension – barnpension. Detta kommer att påverka nivån på omkostnadsersättningen eftersom barnet kan bidra till eller helt klara sin försörjning. Omkostnadsersättningen behöver då räknas om.

Kontrolluppgift till skattemyndigheten

Kommunen skall skattemässigt behandla arvode och omkostnadsersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare på samma sätt som när det gäller familjehemsvård. Det innebär att avdrag skall göras för preliminärskatt samt att lagstadgade avgifter skall betalas av kommunen. Kontrolluppgift på utbetalda ersättningar skall sändas till skattemyndigheten.

Försäkringar

Kommunen har inget försäkringsansvar för barnet sedan vårdnaden överflyttats. Det ankommer på vårdnadshavaren att avgör om barnet skall ha några personliga försäkringar. Vårdnadshavarens hemförsäkring omfattar även barnet.

Det är lämpligt att parterna i samband med avslutningen av familjehemsvården och övergången till att vara särskilt förordnad vårdnadshavare klarar ut eventuella anspråk på ersättningar för skador som barnet kan ha gjort sig skyldig till under familjehemsvården.

Avtalets giltighetstid

Förbundet anser att kommunens åtagande bör följa bestämmelserna i föräldrabalken. Det innebär att ersättning utges till dess barnet blir 18 år. Om barnet går i skolan, eller återupptar skolgången efter fyllda 18 år, gäller avtalet till dess barnet slutat skolan dock längst till dess barnet fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning.

En förutsättning för avtalets giltighet är att vårdnadshavaren har barnet i sin vård. Om barnet vistas på annan ort till följd av sin skolgång eller får insatsen bostad med särskild service enligt LSS 9 § p 8 anses barnet allt jämt vara bostatt hos vårdnadshavaren.

Det avtal som ingås avser ersättningar för många år vanligtvis till dess barnet slutat skolan. Det är inte möjligt att överblicka vilka förändringar av betydelse som kan inträffa under denna tidsperiod. Avtalet har därför en bestämmelse som ger parterna möjlighet att säga upp avtalet om förhållandena väsentligen förändrats. Någon uppsägningstid i sådana fall är inte möjlig att bestämma i förväg utan får bedömas utifrån aktuell situation.

Särskilda ersättningar

Kommunen kan bevilja vårdnadshavaren ersättning för kostnader för familjerättsliga tvister mellan vårdnadshavaren och barnets föräldrar. Här avses tvister om vårdnad, umgänge eller namn. Ersättning kan lämnas för kostnader som inte täcks av försäkring eller allmän rättshjälp.

För att få ersättning skall vårdnadshavaren ha gjort anmälan till kommunen redan i samband med att den familjerättsliga tvisten aktualiserats.

Information till särskilt förordnad vårdnadshavare

Informationen i detta cirkulär är viktig för den som överväger att bli särskilt förordnad vårdnadshavare liksom för avtalets tillämpning. Kommunen bör därför överlämna ett exemplar av cirkuläret till familjehemsföräldrarna eller på annat sätt lämna motsvarande information i samband med att frågan om överflyttning av vårdnaden aktualiseras.

Blankett

Blanketten avtal om ersättning efter vårdnadsöverflyttning finns i såväl pappersform som elektronisk form och kan köpas hos Kommentus Blanketter, 117 99 Stockholm, tel 08-709 59 20, fax 08-709 59 45, www.kommentus.se

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av förbundssekreterare margareta.erman@svekom.se.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Sektionen för Socialtjänst, skydd och säkerhet

Anita Sundin

Bilaga

Avtalsblankett